Malmö stad
Stadskontoret

Tjänsteskrivelse

Datum
2026-11-18
Vår referens
Fredrik Dieden
Utvecklingssamordnare
fredrik.dieden@malmo.se

Nämndinitiativ Helena Nanne (M) om Inför en utmärkelse för civilkurage

STK-2026-1436

Sammanfattning

Helena Nanne (M) har till kommunstyrelsen inkommit med ett nämndinitiativ om att införa en utmärkelse för civilkurage. Initiativtagaren lyfter särskilt fram en privatpersons insats som ledde till gripandet av en misstänkt gärningsperson i samband med mordet på Bellevuegården den 7 oktober 2026. Helena Nanne (M) menar att privatpersonens handlande förtjänar stadens uppskattning och erkännande.

Helena Nannes (M) yrkanden är att kommunstyrelsen ska besluta att uppdra åt stadskontoret att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på en utmärkelse för Malmöbor som genom extraordinära insatser har visat mod, civilkurage och medmänsklighet, samt att förslaget ska omfatta kriterier, former för nominering och beslut, utmärkelsens utformning samt finansiering.

Stadskontoret gör bedömningen att det finns etiska svårigheter med att införa ett renodlat civilkuragepris och att ansatsen i initiativet är för snäv. Därför föreslår stadskontoret att kommunstyrelsen ska avslå nämndinitiativens två yrkanden.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen avslår Helena Nannes (M) båda yrkanden i nämndinitiativet Inför en utmärkelse för civilkurage.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ Helena Nanne (M) om Inför en utmärkelse för civilkurage
- Beslut KS 261014 §359 Nämndinitiativ Helena Nanne (M) om Inför en utmärkelse för civilkurage
- G- Tjänsteskrivelse KSAU 261123 Nämndinitiativ Helena Nanne (M) om Inför en utmärkelse för civilkurage

Beslutsplanering
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-11-23
Kommunstyrelsen 2026-12-02

Beslutet skickas till
Helena Nanne (M)
Stadskontorets handläggare

Ärendet
Helena Nanne (M) har till kommunstyrelsen inkommit med ett nämndinitiativ om att införa en utmärkelse för civilkurage. Kommunstyrelsen beslutade den 14 oktober 2026 att ge stadskontoret i uppdrag att bereda nämndinitiativet.

Initiativtagaren lyfter särskilt fram en privatpersons insats som ledde till gripandet av en misstänkt gärningsperson i samband med mordet på Bellevuegården den 7 oktober 2026. Helena Nanne (M) menar att privatpersonens handlande förtjänar stadens uppskattning och erkännande.

Vidare menar hon att det saknas ett sätt för staden att, på ett officiellt sätt, visa den uppskattningen för de som agerar med ett sådant civilkurage. Det kan handla om att hjälpa en människa i akut fara, ingripa vid våld eller stå upp för någon som befinner sig i en särskilt utsatt situation.

I nämndinitiativet lyfts därför fram att kommunstyrelsen ska ge stadskontoret i uppdrag att utreda formerna för en särskild utmärkelse för Malmöbor som genom extraordinära insatser har visat mod, civilkurage och medmänsklighet. Utmärkelsen ska kunna tilldelas både enskilda Malmöbor och grupper. Malmöbor bör kunna nominera personer vars insatser förtjänar att uppmärksammas. Den bör kunna delas ut när det finns skäl, utan krav på en årlig pristagare.

Initiativtagaren yrkar därför på att kommunstyrelsen ska besluta

- att uppdra åt stadskontoret att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på en utmärkelse för Malmöbor som genom extraordinära insatser har visat mod, civilkurage och medmänsklighet, samt

- att förslaget ska omfatta kriterier, former för nominering och beslut, utmärkelsens utformning samt finansiering.

Bakgrund

Definition av civilkurage
Det finns ingen entydig definition av civilkurage, men begreppet har definierats på varierande sätt i olika sammanhang.

Forum för levande historia skriver att ”Civilkurage betyder att en person vågar stå upp för det som är rätt, även när det är obekvämt eller riskabelt och även om andra människor är passiva. Det kan till exempel handla om att säga ifrån vid mobbning, att hjälpa någon i fara, att rapportera eller protestera mot orättvisor eller att rapportera orättvisor eller brott. Att visa civilkurage innebär alltså mod i vardagen. Att agera trots risken för att bli kritiserad, utanför eller utsatt.”

I betänkandet Allmän skyldighet att hjälpa nödställda (SOU 2011:16) definieras civilkurage som ”att våga ingripa till nödställdas räddning och försvar också när detta innebär risker för en själv”

Polisens råd vid farliga situationer

Polismyndigheten har tillsammans med Myndigheten för civilt försvar tagit fram råd för hur en individ ska hantera situationer med pågående dödligt våld. Rådet är att en privatperson ska fly, söka skydd och larma vid farliga och våldsamma situationer.

Malmö stads priser

Malmö stad har ett flertal priser som delas ut till Malmöbor eller personer eller organisationer som är verksamma i Malmö. Inget av nuvarande priser inom Malmö stad delas ut specifikt för civilkurage. Ett pris på ett angränsande område är Malmö stads pris för mänskliga rättigheter som tilldelas en person, grupp, förening, nätverk eller organisation som gjort en insats inom området mänskliga rättigheter.

Malmö stad har flera priser som delas ut till förenings- och näringslivet. En del av dessa delas ut på föreningsgalan respektive näringslivsgalan. Bland priserna på näringslivsgalan finns Årets samhällsförbättrare och Årets Malmöambassadör. På föreningsgalan finns bland annat priser för Årets föreningsinsats och Årets eldsjäl.

Civilkuragepriser i andra kommuner

Flera kommuner har infört priser eller stipendier för civilkurage eller dylikt. Andra kommuner som har liknande priser har ofta en prissumma kopplad till utmärkelsen och priset kan gå till föreningar eller individer. Priserna är dock inte renodlade civilkuragepriser utan hänger ihop med att belöna mer långsiktigt preventivt arbete. Ett exempel på ett sådant pris är Göteborg stads pris till vardagshjältar som kan ges både för enskilda som hjälper eller räddar andra eller för mer långsiktigt vardagligt arbete. Som exempel har priset gått till ordföranden för Suicide zero för arbetet med suicidprevention.

Stadskontorets bedömning

Initiativtagaren har lyft att det finns ett behov i Malmö stad att införa ett civilkuragepris som uppmärksammar extraordinära insatser av Malmöbor som visat mod, civilkurage medmänsklighet. Behovet har uppmärksammats med anledning av ingripandet av den kvinna som ingrep vid mordet på Bellevuegården den 7 oktober.

Efter en genomgång av Malmö stads nuvarande priser är stadskontorets bedömning att det inte finns något pris som är möjligt att dela ut till individer för enskilda insatser där personen visat civilkurage. De flesta av Malmö stads priser delas ut vid ett tillfälle årligen, med en fastställd nomineringsperiod. Det är därför inte möjligt att ge en utmärkelse i närtid till en specifik händelse. De priser som Malmö stad har idag har också ett större fokus på långsiktigt arbete snarare än specifika insatser.

Nackdelar med initiativets förslag

Stadskontoret ser att det finns etiska svårigheter med att införa en utmärkelse som specifikt belönar civilkurage eftersom det uppmuntrar till handlingar som innebär en fara för livet för den som ingriper. Särskilt mot bakgrund av att polisens råd vid pågående dödligt våld är att fly från platsen.

Det finns även andra nackdelar med att begränsa ett sådant pris till ett civilkuragepris. Det är inte omöjligt att tänka sig andra handlingar som är värda att uppmärksamma med en utmärkelse. Ett pris med för snäva kriterier skulle innebära att staden inte skulle kunna uppmärksamma en sådan handling. Det är inte heller möjligt att förutse vilka insatser som kan komma i fråga för en utmärkelse i framtiden.

Endast Malmöbor

Enligt initiativet ska priset gå till Malmöbor. Stadskontoret anser att en begränsning av utmärkelsen att endast kunna gå till Malmöbor förbiser den insats och betydelse som alla som vistas eller arbetar i Malmö står för och har. Om en person som arbetar i Malmö, men bor på annan ort, räddar livet på en individ skulle en sådan handling enligt initiativets förslag inte kunna premieras inom ramen för priset.

Endast extraordinära insatser

Initiativet säger att priset ska gå till personer som utfört extraordinära insatser. Även detta gör att priset kan bli för snävt för framtida utmärkelser och begränsar möjligheten för staden att uppmärksamma individer som bör uppmärksammas för olika insatser. Exempelvis faller mer långsiktigt förebyggande arbete utanför definitionen.

Öppen nominering

I initiativet tas det upp att ”Malmöbor bör kunna nominera personer vars insatser förtjänar att uppmärksammas.” Stadskontoret tolkar detta som en form av öppen nomineringsprocess som behöver hanteras administrativt. Förslagets inriktning riskerar därför att öka administrationen.

Mod, civilkurage och medmänsklighet

Enligt initiativet ska priset gå till någon som visat mod, civilkurage och medmänsklighet. När det står ”och” innebär det att samtliga kriterier behöver vara uppfyllda för att en person skulle bli aktuell för priset. Det skulle kunna finnas situationer där personer visat stor medmänsklighet, men insatsen inte har krävt mod.

En sådan insats skulle enligt skrivningen falla utanför kriterierna för nämndinitiativets förslag.

Slutlig bedömning

Sammantaget gör stadskontoret bedömningen att det finns etiska svårigheter med att införa ett renodlat civilkuragepris, i enlighet med Helena Nannes (M) nämndinitiativ. De föreslagna kriterierna innebär att utrymmet för att dela ut utmärkelsen blir för smalt då det endast föreslås kunna gå till Malmöbor för extraordinära händelser. Stadskontoret konstaterar samtidigt att kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen redan idag kan ta initiativ till att uppmärksamma någon grupp eller privatperson för en insats.

Stadskontoret gör därför bedömningen att Malmö stad inte ska införa ett civilkuragepris enligt Helena Nannes nämndinitiativ.

Ansvariga

Isabelle Henningsson Nämndsekreterare
Ana Maria Deliv Avdelningschef
Jonas Rosenkvist Stadsdirektör
Tomas Bärring Chefsjurist